

**Concerto
BUDAPEST**

Elisabeth
LEONSKAJA

és a Concerto Budapest

2024. ÁPRILIS 21. | VASÁRNAP 19.30
Zeneakadémia | Nagyterem

ELISABETH LEONSKAJA

és a Concerto Budapest

2024. ÁPRILIS 21., vasárnap 19.30 | Zeneakadémia, Nagyterem

WAGNER: Tannhäuser - nyitány, WWV 70

BEETHOVEN: 3. (c-moll) zongoraverseny, op. 37

1. *Allegro con brio*

2. *Largo*

3. *Rondo: Allegro-Presto*

- szünet -

SOSZTAKOVICS: 10. szimfónia, op. 93

1. *Moderato*

2. *Allegro*

3. *Allegretto*

4. *Andante*

Elisabeth Leonskaja zongora

Concerto Budapest

Vezényel: **Keller András**

CONCERTO BUDAPEST SZIMFONIKUS ZENEKAR – zene szenvedéllyel

A Concerto Budapest szimfonikus zenekar Magyarország egyik vezető nagyzenekara. Egyéni hangzásával, nagy ívű műsorszerkesztésével különleges és meghatározó szereplője a magyar és nemzetközi zenei életnek. Széles repertoárja a jól ismert klasszikusoktól napjaink kortárs darabjaiig terjed. Progresszív karaktere elementáris erővel nyilvánul meg zenészei játékában, előadásukat a zene szenvedélyes szeretetével teszik feledhetetlenné a közönség számára is.

A zenekar egyike Magyarország legrégebbi együtteseinek, a több mint százéves múltat magáénak tudható Concerto Budapest elődje 1907-ben alakult meg. Zeneigazgatója és vezető karmestere a 2007-es centenárium óta Keller András világhírű hegedűművész-professzor, a Keller Quartet alapítója.

A Concerto Budapest Keller András személyében és vezetésével a magyar kamarazenélés legnemesebb tradícióit viszi tovább, melyeket Bartók Bélától és Weiner Leótól Végh Sándoron és Rados Ferencen át Kurtág Györgyig ívelő folytonosság és zenei szellemiség fémjelez.

A zenekar állandó vendégei olyan elismert magyar zenészek, mint Takács-Nagy Gábor, Eötvös Péter, Ránki Dezső, Várjon Dénes, Kelemen Barnabás, Baráti Kristóf, Fenyő László, Szűcs Máté, Berecz Mihály és Perényi Miklós, visszatérő nemzetközi vendégzsolistái közé tartozik Gidon Kremer, Heinz Holliger, Isabelle Faust, Khatia Buniatishvili, Lucas Debargue, Mihail Pletnyov és Jevgenyij Koroljov.

A Concerto Budapest tiszteletbeli elnöke Kurtág György, a kortárs zene élő legendája.

KEDVES KÖZÖNSÉGÜNK!

Az idei évad koncertismertetőit egy zenetudós írja. Nem kell megijedni: Mona Dániel zenetörténész valamennyi általa vezetett műsorban vagy a keze alól kikerülő írásban arra törekszik, hogy közvetlen, figyelemfelkeltő és gyakran szórakoztató stílusban hozza közelebb a klasszikus zenét a hallgatókhoz. Ifjúsági programok vezetője, hangversenyek és fesztiválok házigazdája, pódiumbeszélgetések moderátora, zenekritikus és tanár – egyszerűen ismeri a hazai koncertélet történéseit és szereplőit, valamint tudja, hogyan lehet közérthetően beszélni a zenéről. Koncertjeinkre is alkalmazható mottója: **HALLGASSANAK SOK JÓ ZENÉT!**

Richard WAGNER

Tannhäuser – nyitány, WWV 70

- 1. A Tannhäuser Wagner ötödik befejezett operája, amely 1842 és 1845 között íródott. A kezdeti vegyes fogadtatás után a mű végül hatalmas sikert aratott világszerte.**
- 2. Mint megannyi Wagner-operában, a címszereplő itt is a szent élet és a profán szerelem között tépelődik.**
- 3. Wagner többször átdolgozta az operát, de az izgalmas harmóniákat magában foglaló, nagyszerűen hangszerezett nyitánnyal kezdettől elégedett volt.**

A *Tannhäuser* nyitánya a darab ikonikus dallamainak felvonultatásával szembeállítja az opera két értékvilágát. Az ünnepélyes, lassú bevezetésben a későbbi zarándokkórus dallamára ismerhetünk rá. Ez a bűnbocsánatért könyörgő ima többször megjelenik a darab során, zeneileg Bach korálfeldolgozásainak rokona. Fürgébb, villódzó, erősen kromatikus (ezáltal erotikus) zene következik, amely Vénusz istennő rejtekhelyét, Venusberg hegyének egy szegletét tárja elénk. A töredékes dallamokat az istennőhöz énekelt híres himnusz hangjai váltják. *„Bár szívem áld és mindig hálás néked, Ki itt él, mindörökké boldog az, Bódító kéj, mit karjaidban érzek, S ott általélem legszebb álmomat, Ha átölelsz, míg ajkad lángja éget, Csak édes mámort szívok róla én, Bár künn a nagyvilágban kín az élet, Mit nyújt a föld, az néked mind szegény, De lásd, én tőled mégis mennék, Az árnyas erdőn boldog lennék, Hol tiszta kék a fényes ég, Hol visszavár a tarka rét, Hol gerle bűg az ősi tölgyön, Szólnak harangok bérceken, völgyön, Ott élni vágyom! Tőled e! Ő, égi nő! Vénusz! Válnom kell!”* Erre a lány csábítása, könyörgése felel, mely szőlőklarinéton érkezik: *„Szerelmem, jöjj! Vár barlang mélye, Hol rőzsailles ringat e! Egy isten boldog lenne véle, Oly édes és oly szép e hely!”* A témák egy ideig felelgetnek egymásnak, majd a nyitány az operában belefolyik az első balettjelenetbe, amely után megismerjük az egy évet a buja Vénusznál töltő Tannhäuser karakterét.

Ludwig van BEETHOVEN

3. (c-moll) zongoraverseny, op. 37

- 1. Az 1802-ben elkezdett és a következő évre befejezett zongoraverseny Beethoven szőlőjával csendült fel először 1803. április 5-én.**
- 2. Ez Beethoven középső zongoraversenye az ötből, és az egyetlen, amely moll hangnemben íródott.**
- 3. A mű háromtétel: tipikus gyors-lassú-gyors formát követ, ám a szólista és a zenekar közti arányok, a témák kidolgozása és a hangszerelés már korántsem ilyen hagyományos.**

A c-moll hangnem különleges helyet foglalhatott el Beethoven szívében. Elég, ha végignézzünk azokon a heves és drámai, sőt tragikus hangvételű műveken, amelyek c-mollban íródtak: ilyen a „Pathétique”, az op. 111-es zongoraszonáta és persze az 5., „Sors” szimfónia. De nyugodtan gondolhatunk Mozart c-moll zongoraversenyére is, amelyre ugyancsak utal, akarva-akaratlanul is. Ahogy ezek a művek ki-magasodnak társaik közül, úgy a 3. zongoraverseny is kiemelt helyet kap a zongoraversenyek sorában. A darab, ahogy Beethovennél gyakran lenni szokott, egy nemesnek, ez esetben Lajos Ferdinánd porosz hercegnek szól. Az már viszont nem evidens, hogy a zongora szólamát a szerző végig lekottázta. Mivel a bemutatón ő játszotta a szólót, akár meg is spórolhatta volna magának a részletes kidolgozását, ezért elképzelhető, hogy tudatosan kiadásra készülve vagy mások játékára is számítva jegyezte le ily részletességgel. Különösen ritka példa, hogy a nyitótétel kadenciájának helyére Beethoven három javaslatot is írt. [A fináléban található kadenciához pedig olyan neves zongorista szerzők járultak hozzá saját megoldásaikkal, mint Brahms, Czerny, Fauré, Liszt vagy épp Clara Schumann.] A zenekarral mindvégig egyenrangú szólista az első tétel kadenciája után egészen más hangot üt meg a lassú tételben: egy ponton lágy akkordfelbontásokkal kíséri a fuvola és a fagott finom párbeszédét. A három b előjegyzésű c-mollból a négykeresztes E-dúrba kiránduló zene után játékos ritmikát felvonultató rondófinálé zárja a művet – végül fényes C-dúrban.

Dmitrij Dmitrijevics SOSZTAKOVICS

10. (e-moll) szimfónia, op. 93

- 1. Ez Sosztakovics egyik leggyakrabban játszott és lemezre vett szimfóniája a tizenötből.**
- 2. Az 1953. december 17-én bemutatott mű közel egy évtizedes szimfóniacsendet szakított meg.**
- 3. A szimfónia négy tételből áll. A nyitótétel hossza megközelíti a következő három tétel együttes hosszát.**

Mire véget ért a második világháború, Sosztakovicsnak balszerencséjére épp nyolc befejezett szimfóniája volt már. Adta tehát magát a lehetőség – legalábbis Sztálin fantáziájában –, hogy Beethoven mintájára a szerző 9. szimfóniája egy kórust és szólistákat megmozgató örömdát magában foglaló kompozíció legyen. És bár a darab végül nem minden ponton felelt meg ennek az elvárásnak, Sosztakovics kedve jó ideig elment a szimfóniaírástól. Persze az sem segített, hogy disszonáns, gyakran cinikus és nemegyszer negatív érzéseket is kifejező, formalistának nevezett zenéjét gyakorlatilag ellehetetlenítette a cenzúra. Egészen Sztálin 1953-as haláláig kellett várnia, hogy a kedélyek csillapodjanak, ő pedig ihletet kapjon. A 10. szimfónia egészen más hangot üt meg, mint az előzőek, a tételek között pedig megtaláljuk a diktátor portréját is. „Optimista tragédia” – jellemezte a szerzője szerint az emberi érzéseket és szenvedélyeket kifejező művet Hacsaturján. És tényleg, a darab fináléjában zavarba jön a hallgató: vajon ez most pozitív vagy negatív kicsengés? Reménnyel kecsegtet, vagy ironikusan beletörődik a helyzetbe? A terjedelmes nyitótétel és az említett, Sztálint megidéző rövid scherzo után önéletrajzi kódokat rejtő, oroszos allegretto következik. A szerző itt használja először a nevére utaló híres D-Esz-C-H (németesen: DSCH, vagyis Dmitri SCHOstakowitch) motívumot, de ugyanitt kapnak helyet akkori tanítványa és szerelme, Elmira Nazirova nevének hangjai is: Elmira, vagyis E-La-Mi-Re-A, azaz E-A-E-D-A. A nagyszabású fináléban aztán lassan tisztuló ködtől vidám játékon át, szigorú középső részen keresztül az eksztatikus örömig sokállomásos érzelmi hullámvasútra ül fel a hallgató.

ELISABETH LEONSKAJA zongoraművész

Sokan a zongora nagymesterként emlegetik Szvjatoszlav Richter egykori duópartnerét, az utóbbi évtizedek egyik legsikeresebb zongoraművészt. A Tbiliszi orosz családba született Leonskaja tizenegy évesen adta első koncertjeit, később pedig a Moszkvai Konzervatóriumban tanult. A hetvenes évek vége óta Bécsben él. A világ szinte valamennyi fontos szimfonikus zenekarával játszott már, többek közt a New York-i, a Los Angeles-i, a Londoni és a Berlini Filharmonikusokkal. Példaképei közé sorolja David Ojsztrahot, Emil Gilelszt és Szvjatoszlav Richtert, akik közül az utóbbi közeli barátja és hosszú időn át mentora is volt. Hozzájuk hasonlóan Leonskaja megingathatatlanul a zenei lényeg kutatására koncentrál, ami a közösségi média világában már-már legendásan visszahúzódóvá teszi, ugyanakkor rendkívül karakteres színpadi jelenlétet és előadói névjegyet eredményez. Repertoárjának középpontjában a romantikus zeneszerzők életműve áll.

Második hazájában, Ausztriában a Wiener Konzerthaus tiszteletbeli tagja. 2006-ban az ország kultúrájáért tett kiemelkedő szolgálataiért megkapta az Osztrák Tudományos és Művészeti Becsületkereszt első fokozatát. 2020-ban neki ítelték az International Classical Music Award (ICMA) életműdíját.

concerto BUDAPEST

2024. JÚNIUS 6.
CSÜTÖRTÖK 19.30
ZENEAKADÉMIA

AUDE EXTRÉMO áriaestje

Közreműködik a **Concerto Budapest**
Vezényel: **Vashegyi György**

Napjaink egyik legizgalmasabb énekesnője,
a francia repertoárban jeleskedő, de éppígy olasz és német
szerepekben is világszerte lelkesen ünnepelt Aude Extrémo
ezen a kora nyári estén többek között **Bizet**, **Saint-Saëns** és **Massenet**
operáinak legszebb áriáival varázsolja el a közönséget.

concerto
BUDAPEST

Támogassa adójának 1%-ával a Concerto Budapestet!

Az idei évben felajánlását gyerekprogramjaink megvalósítására fordítjuk, hogy a legapróbbak is megtapasztalhassák a klasszikus zene örömét.

A zenekar adószáma: **18312777-2-43** (Concerto Akadémia Nonprofit Kft.)

21 APRIL 2024, SUNDAY 19.30 | LISZT ACADEMY, GRAND HALL

Elisabeth **LEONSKAJA** and the Concerto Budapest

WAGNER: Tannhäuser » Overture

BEETHOVEN: Piano Concerto No. 3 in C minor, Op. 37

- interval -

SHOSTAKOVICH: Symphony No. 10 in E minor, Op. 93

Elisabeth Leonskaja piano

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor: **András Keller**

In the spring of 2024, Elisabeth Leonskaja, who has a close artistic relationship with András Keller and his ensemble, Concerto Budapest, will play Beethoven's *Concerto for Piano in C minor* in his second concert in Budapest. Premiered in 1803, this Concerto is closely related to Beethoven's *Symphonies 3 and 5*: its key links it to the *Fate Symphony* and to the *Funeral March of Eroica*. Furthermore, the latter is also similar to the *Piano Concerto* in that both are dedicated to the Prussian Prince, Louis Ferdinand. Before the Concerto, the Overture from *Tannhäuser* will be heard: the two intertwining and opposing main musical motives of Wagner's opera refer to the attraction the protagonist feels towards the two women in the opera. Following the intermission, *Symphony No. 10* by Shostakovich will be performed, which premiered in December 1953. It seems to be even richer in motives with meanings attributed to them, than the *Tannhäuser* Overture mentioned previously. Shostakovich not only hid the letters of his own name, and a scale that can be considered his hallmark, but also concealed a reference to a beautiful lady dear to his heart in the music. Moreover, based on the confession of the author, to which people often refer despite its dubious credibility, even Stalin's demonic portrait can be recognised in the second movement of the piece.

**Concerto
BUDAPEST**

 concertobudapest.hu

 [concertobudapest](https://www.facebook.com/concertobudapest)

 [concerto_budapest](https://www.instagram.com/concerto_budapest)

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM